Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 8. maja 2025 *

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Delo za določen čas – Direktiva 1999/70/ES – Okvirni sporazum o delu za določen čas, sklenjen med ETUC, UNICE in CEEP – Določba 4, točka 1 – Načelo prepovedi diskriminacije delavcev, zaposlenih za določen čas – Področje uporabe – Pojem ‚pogoj zaposlitve‘ – Kmetijski delavci, zaposleni za določen čas – Prispevki za socialno varnost, izračunani na podlagi plačil – Plačila kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, ki so določena na podlagi opravljenih dnevnih delovnih ur – Plačila kmetijskih delavcev, zaposlenih za nedoločen čas, ki so določena na podlagi pavšalnega dnevnega delovnega časa“

V združenih zadevah C-212/24, C-226/24 in C-227/24,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki jih je vložilo Corte d’appello di Firenze (pritožbeno sodišče v Firencah, Italija) z odločbami z dne 8. januarja 2024, ki so na Sodišče prispele 19. oziroma 26. marca 2024, v postopkih

**L. T. s.s**. (C-212/24),

**A. M**. (C-226/24),

**XXX** (C-227/24)

proti

**Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),**

ob udeležbi

**Agenzia delle entrate – Riscossione,**

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi D. Gratsias, predsednik senata, E. Regan in B. Smulders (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: italijanščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za L. T. s.s., A. M. in XXX L. Giraldi in I. Pagni, avvocati,

– za Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) C. D'Aloisio, E. De Rose, E. A. Sciplino in A. Sgroi, avvocati,

– za Evropsko komisijo S. Delaude in D. Recchia, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma o delu za določen čas, sklenjenega 18. marca 1999 (v nadaljevanju: okvirni sporazum), ki je v Prilogi k Direktivi Sveta 1999/70/ES z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 368).

2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru treh sporov med L. T. s.s., A. M. in XXX ter Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (nacionalni zavod za socialno varnost (INPS), Italija) glede prispevkov za socialno varnost, ki jih morajo plačati podjetja, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za določen čas.

## Pravni okvir

### *Pravo Unije*

3 Člen 1 Direktive 1999/70 določa:

„Namen te direktive je uveljaviti okvirni sporazum o pogodbah za določen čas, sklenjen dne 18. marca 1999 med splošnimi medpanožnimi organizacijami (ETUC, UNICE in CEEP), ki je priloga tej direktivi."

4 V tretjem odstavku preambule okvirnega sporazuma je navedeno:

„Ta sporazum določa splošna načela in minimalne zahteve v zvezi z delom za določen čas, pri čemer upošteva, da se mora podrobna uporaba ravnati po posebnih nacionalnih, sektorskih in sezonskih razmerah. Kaže pripravljenost socialnih partnerjev, da vzpostavijo splošni okvir za zagotavljanje enake obravnave delavcev, zaposlenih za določen čas, tako da jih ščitijo pred diskriminacijo, in za uporabo pogodb o zaposlitvi za določen čas po načelih, ki so sprejemljiva za delodajalce in delavce."

5 Določba 1 okvirnega sporazuma, naslovljena „Namen“, določa:

„Namen okvirnega sporazuma je:

(a) izboljšati kakovost dela za določen čas z zagotavljanjem uporabe načela nediskriminacije;

(b) vzpostaviti okvir za preprečevanje zlorab, ki izhajajo iz veriženja pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij za določen čas.“

6 Določba 2 okvirnega sporazuma, naslovljena „Področje uporabe“, v točki 1 določa:

„Ta sporazum se uporablja za delavce, zaposlene za določen čas, ki so sklenili pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje, kakor ju opredeljujejo zakoni, kolektivne pogodbe ali običaji v vsaki državi članici.“

7 Določba 3 okvirnega sporazuma, naslovljena „Opredelitve“, določa:

„1. V tem sporazumu izraz ‚delavec, zaposlen za določen čas‘ pomeni osebo, ki ima pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje, sklenjeno neposredno med delodajalcem in delavcem in pri katerem je konec pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja določen z objektivnimi pogoji, kakršni so potek določenega datuma, dokončanje določene naloge ali nastop posebnega dogodka.

2. V tem sporazumu izraz ‚primerljiv delavec, zaposlen za nedoločen čas‘ pomeni osebo, ki ima pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje za nedoločen čas v istem podjetju, opravlja enako ali podobno delo/poklic, pri čemer se upošteva izobrazba/strokovnost. Če v istem podjetju ni primerljivega delavca, zaposlenega za nedoločen čas, se za primerjavo uporabi veljavna kolektivna pogodba ali, če take pogodbe ni, nacionalno zakonodajo, kolektivne pogodbe ali običaji.“

8 V določbi 4 okvirnega sporazuma, naslovljeni „Načelo nediskriminacije“, je navedeno:

„1. Delavce, zaposlene za določen čas, se glede pogojev zaposlitve ne sme obravnavati manj ugodno kakor primerljive delavce, zaposlene za nedoločen čas, razen kjer je različno obravnavanje upravičljivo iz objektivnih razlogov.

2. Kjer je to primerno, se uporabi načelo *pro rata temporis*.

3. Način uporabe te določbe opredelijo države članice po posvetovanju s socialnimi partnerji in/ali socialni partnerji, pri čemer upoštevajo evropsko zakonodajo, nacionalno zakonodajo, kolektivne pogodbe in običaje.

[…]“

### *Italijansko pravo*

9 Člen 1(1) decreto-legge n° 338 – Disposizioni urgenti in materia di evasione contributiva, di fiscalizzazione degli oneri sociali, di sgravi contributivi nel Mezzogiorno e di finanziamento dei patronati (uredba-zakon št. 338 o nujnih določbah na področju izogibanja plačilu prispevkov za

socialno varnost, obdavčitve prispevkov za socialno varnost, znižanj prispevkov za socialno varnost na jugu in financiranja inštitutov za socialno varstvo) z dne 9. oktobra 1989 (GURI št. 237 z dne 10. oktobra 1989) v različici, ki se uporablja za spore o glavni stvari (v nadaljevanju: uredba-zakon št. 338/1989), določa:

„Plačilo, ki se upošteva kot osnova za izračun prispevkov za socialno varnost, ne sme biti nižje od zneska plačil, določenega z zakoni, predpisi, kolektivnimi pogodbami, ki so jih sklenili najbolj reprezentativni sindikati na nacionalni ravni, ali s kolektivnimi ali individualnimi pogodbami, kadar je rezultat tega plačilo, ki je višje od plačila, ki je določeno v kolektivni pogodbi.“

10 Contratto collettivo nazionale di lavoro per gli operai agricoli e florovivaisti (nacionalna kolektivna pogodba za kmetijstvo in vrtnarstvo) z dne 6. julija 2006 (v nadaljevanju: CCNT) v členu 18(a) kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, opredeljuje kot „delavce, zaposlene na podlagi individualnega delovnega razmerja za določen čas, kot so na primer tisti, ki so zaposleni za opravljanje kratkotrajnega dela, sezonskega ali priložnostnega dela, za delovne faze ali za nadomeščanje odsotnih delavcev, ki imajo pravico do ohranitve zaposlitve“.

11 V skladu s členom 30(1) CCNT je „delovni čas […] določen na 39 ur tedensko, torej [šest] ur in pol dnevno“, v skladu s členom 40(1) CCNT pa ima „delavec, zaposlen za določen čas, […] pravico do plačila za dejansko opravljene delovne ure v dnevu“.

## Spori o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

12 INPS je decembra 2013 tožečim strankam iz postopkov v glavni stvari med drugim naložil, naj mu plačajo dodatne prispevke za socialno varnost poleg prispevkov, ki so jih že plačale za kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, ki so jih zaposlile v letih 2006 in 2007. INPS meni, da so te tožeče stranke napačno izračunale svoje prispevke za socialno varnost, ki jih morajo plačati za navedene delavce, ker so za ta izračun upoštevale ure, ki so jih ti delavci dejansko opravili, namesto dnevnega delovnega časa šestih ur in pol, kot je določen v členu 30(1) CCNT.

13 Tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari so zoper ta nalog INPS vložile tožbo pri Tribunale di Grosseto (sodišče v Grossetu, Italija), ki je tej tožbi ugodilo.

14 INPS je zoper sodbo navedenega sodišča vložil pritožbo pri Corte d’appello di Firenze (pritožbeno sodišče v Firencah, Italija). Zadnjenavedeno sodišče je razsodilo, da so zahtevki INPS za plačilo utemeljeni, ker je treba glede na načelo prepovedi diskriminacije med delavci, zaposlenimi za nedoločen čas, in delavci, zaposlenimi za določen čas, in glede na člen 30(1) CCNT znesek prispevkov za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci zadnjenavedenih delavcev, izračunati na podlagi plačila, določenega za delovni čas šestih ur in pol, in ne na podlagi dejansko opravljenih delovnih ur.

15 Tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari so vložile pritožbe pri Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče, Italija), ki je ugotovilo, najprej, da se na podlagi določb člena 1(1) uredbe-zakona št. 338/1989 v povezavi s členom 40(1) CCNT prispevke za socialno varnost, ki jih morajo delodajalci v kmetijskem sektorju plačati od plačil, nakazanih kmetijskim delavcem, zaposlenim za določen čas, obračunajo izključno na podlagi dejansko opravljenih delovnih ur, razen če se ti delodajalci odločijo, da morajo ti delavci v primeru prekinitev dejavnosti, ki so posledica višje sile, ostati na svojem delovnem mestu in jim biti na razpolago.

16 V zvezi s tem je Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) opozorilo, da je v členu 30(1) CCNT, ki določa, da je delovni čas določen na 39 ur tedensko, to je šest ur in pol dnevno, zgolj navedeno najdaljše trajanje tedenskega in dnevnega delovnega časa, ni pa natančneje določeno najkrajše trajanje delovnega časa. V členu 40(1) CCNT naj bi bilo s tem, da je v njem določeno, da ima delavec, zaposlen za določen čas, pravico do plačila za število delovnih ur, ki jih v okviru delovnega dne dejansko opravi, vzpostavljeno pravilo, ki z logičnega vidika ni združljivo s pojmoma tedenskega in dnevnega delovnega časa, saj naj bi pomenilo, da plačilo, ki ga je treba plačati, ne bi bilo več odvisno od vnaprej dogovorjenega delovnega časa, ki ga je mogoče v splošnem in abstraktnem smislu opredeliti. Ta določba, ki naj bi izhajala iz posebnosti dela v kmetijstvu za določen čas, naj bi bila v skladu s pravilom iz člena 16(1)(g) decreto legislativo n. 66. – Attuazione delle direttive 93/104/CE e 2000/34/CE concernenti taluni aspetti dell'organizzazione dell'orario di lavoro (zakonska uredba št. 66 o izvajanju direktiv 93/104/ES in 2000/34/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa) z dne 8. aprila 2003 (GURI št. 87 z dne 14. aprila 2003, redni dodatek št. 61), v kateri naj bi bilo s prenosom Direktive Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 2, str. 197), kot je bila spremenjena z Direktivo 2000/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 27), predvideno, da so kmetijski delavci, zaposleni za določen čas, izključeni s področja uporabe predpisov o rednem tedenskem delovnem času.

17 Dalje, Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) v zvezi z izračunom prispevkov za socialno varnost na eni strani pojasnjuje, da na podlagi člena 1(1) uredbe-zakona št. 338/1989 plačilo, ki mora biti podlaga za ta izračun, ne sme biti nižje od zneska plačil, določenega z zakoni, predpisi in kolektivnimi pogodbami. Na drugi strani navaja, da v zvezi s kmetijskimi delavci, zaposlenimi za določen čas, za katere se prispevki za socialno varnost izračunajo na podlagi dejansko opravljenih ur, sodna praksa Sodišča, ki se nanaša na prepoved diskriminacije delavcev, zaposlenih za določen čas, iz določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma, ne more biti podlaga za plačilo višjih prispevkov za socialno varnost za kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, saj razmerja med INPS in delodajalci, kar zadeva plačevanje prispevkov za socialno varnost, ne spadajo na področje uporabe prava Unije.

18 Posledično je Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) razveljavilo sodbo Corte d'appello di Firenze (pritožbeno sodišče v Firencah) in mu zadevo vrnilo v ponovno odločanje.

19 Corte d'appello di Firenze (pritožbeno sodišče v Firencah), ki je predložitveno sodišče, se sprašuje, ali je ugotovitev, do katere je prišlo Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče), kot je navedena v točki 15 te sodbe, v skladu s katero je treba prispevke za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci v kmetijskem sektorju od plačil, izplačanih kmetijskim delavcem, zaposlenim za določen čas, izračunati izključno na podlagi dejansko opravljenih delovnih ur, združljiva z določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma.

20 V zvezi s tem predložitveno sodišče meni, najprej, da se ta določba uporablja v postopkih v glavni stvari. Sektor kmetijstva naj namreč ne bi bil izključen s področja uporabe Direktive 1999/70, pogoji zaposlitve, na katere se nanaša navedena določba, pa naj bi vključevali plačila. Prispevki za socialno varnost iz postopkov v glavni stvari pa naj bi bili povezani s plačilom, do katerega so upravičeni kmetijski delavci, zaposleni za določen čas, ker naj bi se, prvič, v nacionalnem pravnem redu ti prispevki obračunali od celotnega plačila, ki ga je treba plačati tem delavcem, in drugič, ker naj bi navedeni prispevki bili podlaga za plačilo dajatev za socialno varnost, ki se izplačajo iz poklicnih sistemov socialne varnosti. V zvezi z zadnjenavedenim vidikom predložitveno sodišče pojasnjuje, da je znesek navedenih dajatev sorazmeren s trajanjem

delovnega razmerja in je vezan na višino plačila, saj je znesek teh prispevkov odvisen od zadnjenavedenega zneska. Iz tega sklepa, da bo kmetijski delavec, zaposlen za določen čas, čigar plačilo se izračuna le na podlagi števila dejansko opravljenih ur, nedvomno prejel nižje dajatve, kot jih bo prejel kmetijski delavec, zaposlen za nedoločen čas, ki mu je vselej zagotovljeno, da bo prejel minimalno plačilo, določeno v kolektivni pogodbi, ne glede na dejansko opravljene ure.

21 Dalje, predložitveno sodišče meni, da lahko ugotovitev Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče), kot je navedena v točki 15 te sodbe, krši določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma, ker vodi do manj ugodnega obravnavanja kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, v primerjavi z obravnavanjem kmetijskih delavcev, zaposlenih za nedoločen čas, ki ni upravičljivo iz objektivnih razlogov.

22 Natančneje, predložitveno sodišče meni, da so kmetijski delavci, zaposleni za določen čas, in delavci, zaposleni za nedoločen čas, v primerljivem položaju, saj opravljajo enake naloge. Vendar naj bi navedena ugotovitev Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) privedla do manj ugodne obravnave kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, v primerjavi s kmetijskimi delavci, zaposlenimi za nedoločen čas, ki pa opravljajo primerljivo delo. Kar zadeva kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, naj bi namreč delodajalec lahko določil trajanje njihovega dela in njihovo plačilo ter posledično znesek prispevkov za socialno varnost in znesek dajatev za socialno varnost, do katerih so upravičeni. Kmetijskim delavcem, zaposlenim za nedoločen čas, pa naj bi bilo zagotovljeno minimalno dnevno plačilo, ki temelji na dnevnem delovnem času šestih ur in pol, neodvisno od števila dejansko opravljenih delovnih ur. Zato naj bi bili prispevki za socialno varnost, ki jih plačujejo njihovi delodajalci, in dajatve za socialno varnost, do katerih bi bili lahko upravičeni na podlagi teh prispevkov, zagotovljeni, saj temeljijo na tem minimalnem dnevnem plačilu.

23 Nazadnje, predložitveno sodišče meni, da v obravnavani zadevi ne obstajajo niti objektivni razlogi, povezani z opravljanjem zadevnega dela, niti jasni in konkretni elementi, na podlagi katerih bi bilo mogoče upravičiti potrebo po različnem obravnavanju delavcev, zaposlenih za določen čas, v primerjavi z delavci, zaposlenimi za nedoločen čas. Tveganja, ki so značilna za kmetijsko dejavnost in so odvisna od nepredvidljivih vremenskih razmer, naj bi vplivala na vse kmetijske delavce, ne glede na to, ali so zaposleni za določen čas ali za nedoločen čas.

24 V teh okoliščinah je Corte d'appello di Firenze (pritožbeno sodišče v Firencah) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji, ki sta v združenih zadevah C-212/24, C-226/24 in C-227/24 enaki:

„1. Ali je treba določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma razlagati tako, da nasprotuje določbam nacionalnih kolektivnih pogodb, kakršna je ta iz člena 40 nacionalne kolektivne pogodbe z dne 6. julija 2006 za delavce v kmetijstvu in vrtnarstvu, v zvezi s katero je Corte [suprema] di Cassazione (kasacijsko sodišče) podalo razlago, ki je za predložitveno sodišče zavezujoča in ki delavcu, ki je v kmetijstvu zaposlen za določen čas, priznava pravico do plačila za število delovnih ur, ki jih v okviru delovnega dne dejansko opravi, medtem ko so delavci, ki so v kmetijstvu zaposleni za nedoločen čas, v skladu s členom 30 navedene kolektivne pogodbe upravičeni do plačila, ki temelji na 6,5-urnem delovniku?

2. Ali je treba, če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma razlagati tako, da pogoji zaposlitve zajemajo tudi določitev zneska obveznih prispevkov za socialno varnost, ki jih je treba za delavce, ki so v kmetijstvu zaposleni za določen čas, vplačati v poklicni sistem socialne varnosti, kar posledično pomeni, da je treba ta

znesek določiti na podlagi enakega merila, kot velja za delavce, ki so v kmetijstvu zaposleni za nedoločen čas, in da mora zato temeljiti na dnevnem delovnem času, določenem v kolektivnih pogodbah, ne pa na številu dejansko opravljenih delovnih ur?“

## Vprašanji za predhodno odločanje

### *Dopustnost*

25 Na prvem mestu, tožeče stranke iz postopka v glavni stvari menijo, da sta vprašanji za predhodno odločanje nedopustni, ker se INPS kot pojavna oblika države ne more sklicevati na določbo direktive, ki ima zanje neposredni učinek.

26 V zvezi s tem je pomembno opozoriti, najprej, da je v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, določenega v členu 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ki jo bo sprejelo, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato Sodišče, kadar se zastavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma mora odločiti (glej v tem smislu sodbo z dne 17. oktobra 2024, FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, točka 33 in navedena sodna praksa).

27 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, samo če je očitno, da zaprošena razlaga pravila prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne z dne 17. oktobra 2024, FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, točka 34 in navedena sodna praksa).

28 Dalje, iz člena 288, tretji odstavek, PDEU je razvidno, da zavezujoča narava direktive, na kateri temelji možnost sklicevanja nanjo, obstaja le za „vsako državo članico, na katero je naslovljena“. V skladu z ustaljeno sodno prakso iz tega izhaja, da direktiva sama po sebi za posameznika ne more ustvarjati obveznosti in se torej nanjo kot tako pred nacionalnim sodiščem proti taki osebi ni mogoče sklicevati (sodba z dne 22. decembra 2022, Sambre & Biesme in Commune de Farciennes, C-383/21 in C-384/21, EU:C:2022:1022, točka 36 in navedena sodna praksa).

29 Vendar je Sodišče prav tako večkrat razsodilo, da obveznost držav članic, ki izhaja iz direktive, da dosežejo rezultat, ki ga ta določa, in dolžnost, da sprejmejo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje te obveznosti, velja za vse organe teh držav članic, vključno s sodnimi organi v okviru njihovih pristojnosti. Ob uporabi nacionalnega prava morajo nacionalna sodišča, ki morajo to pravo razložiti, tako med drugim upoštevati vsa pravila tega prava in uporabiti metode razlage, ki jih to pravo priznava, da bi ga v kar največjem mogočem obsegu razložila glede na besedilo in namen zadevne direktive za dosego rezultata, določenega v tej direktivi, in tako izpolnila zahteve iz člena 288, tretji odstavek, PDEU (sodba z dne 1. oktobra 2020, A (Oglaševanje in spletna prodaja zdravil), C-649/18, EU:C:2020:764, točki 38 in 39 ter navedena sodna praksa). Zahteva po skladni razlagi med drugim vključuje obveznost nacionalnih sodišč, da po potrebi spremenijo ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva s cilji direktive. Zato nacionalno sodišče ne more utemeljeno

trditi, da nacionalne določbe ne more razlagati v skladu s pravom Unije le zato, ker se je ta določba stalno razlagala v smislu, ki ni v skladu s tem pravom (sodba z dne 15. oktobra 2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, točka 52 in navedena sodna praksa).

30 Tako je Sodišče pristojno, da v okviru postopka za sprejetje predhodne odločbe odloči o razlagi določb prava Unije ne glede na to, ali imajo te med strankami v zadevnem sporu neposredni učinek (sodba z dne 14. oktobra 2020, KG (Zaporedne napotitve v okviru dela prek agencij za zagotavljanje začasnega dela), C-681/18, EU:C:2020:823, točka 36 in navedena sodna praksa).

31 Zato okoliščina, da Direktiva 1999/70 sama po sebi ne more ustvarjati obveznosti za tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, ne more povzročiti nedopustnosti vprašanj za predhodno odločanje.

32 Na drugem mestu, tožeče stranke iz postopka v glavni stvari trdijo, da sta vprašanji za predhodno odločanje nedopustni, ker sta zaradi odločbe Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče), navedene v točki 18 te sodbe, postali hipotetični. Po tej odločbi naj namreč predložitvenemu sodišču ne bi bilo več treba odločati o obstoju različnega obravnavanja kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, in kmetijskih delavcev, zaposlenih za nedoločen čas, ampak naj bi moralo odločiti izključno o vprašanju, ali je treba pri izračunu prispevkov za socialno varnost, ki jih je treba plačati za kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, upoštevati dodatne delovne ure.

33 Iz navedb predložitvenega sodišča, povzetih v točkah od 19 do 23 te sodbe, pa je razvidno, da navedeno sodišče meni, da mora odločiti o obstoju različnega obravnavanja kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, in kmetijskih delavcev, zaposlenih za nedoločen čas, ter da je torej treba pri Sodišču vložiti te predloge za sprejetje predhodne odločbe. Glede na sodno prakso, navedeno v točkah 26 in 27 te sodbe, naj Sodišče ne bi bilo pristojno, da bi podvomilo o tej presoji predložitvenega sodišča glede predmeta sporov, ki jih je treba še obravnavati.

34 Iz tega sledi, da trditve tožečih strank iz postopka v glavni stvari, povzete v točki 32 te sodbe, ne morejo upravičiti nedopustnosti vprašanj za predhodno odločanje.

35 Na tretjem mestu, tožeče stranke iz postopka v glavni stvari menijo, da je prvo vprašanje hipotetično in torej nedopustno, ker se spori o glavni stvari ne nanašajo na plačila kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, ampak na prispevke za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci teh delavcev.

36 V zvezi s tem je treba navesti, da se po mnenju predložitvenega sodišča prispevki za socialno varnost, ki so predmet sporov o glavni stvari, izračunajo glede na ta plačila in da zato zanje lahko veljajo pogoji zaposlitve iz določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma. Posledično prvo vprašanje za predhodno odločanje ni hipotetično, saj je odgovor na to vprašanje nujen pogoj za odgovor na drugo vprašanje, ki se glede na svoje besedilo postavlja le v primeru, da je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen.

37 Iz tega izhaja, da sta vprašanji za predhodno odločanje dopustni.

### *Vsebinska presoja*

38 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kot jo razlaga nacionalno vrhovno sodišče, na podlagi katere se prispevki za socialno varnost, ki jih

morajo plačati delodajalci, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, izračunajo na podlagi plačil, izplačanih tem delavcem za dnevne delovne ure, ki so jih dejansko opravili, medtem ko se prispevki za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za nedoločen čas, izračunajo na podlagi plačila, določenega za dnevni delovni čas, sestavljen iz števila ur, ki je vnaprej določeno z nacionalno zakonodajo.

39 Za odgovor na ti vprašanji je treba, na prvem mestu, opozoriti, da je v skladu z določbo 1 okvirnega sporazuma njegov cilj izboljšati kakovost dela za določen čas z zagotavljanjem uporabe načela nediskriminacije in vzpostaviti okvir za preprečevanje zlorab, ki izhajajo iz veriženja pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij za določen čas.

40 Sodišče je iz tega sklepalo, da je namen okvirnega sporazuma, zlasti njegove določbe 4, uveljavitev uporabe navedenega načela za delavce, zaposlene za določen čas, da bi se preprečilo, da delodajalec tako delovno razmerje uporabi za prikrajšanje delavcev za pravice, ki so priznane delavcem, zaposlenim za nedoločen čas (sodba z dne 30. novembra 2023, Ministero dell'Istruzione in INPS, C-270/22, EU:C:2023:933, točka 50 in navedena sodna praksa).

41 Tako določba 4 okvirnega sporazuma, ki ima neposredni učinek, v točki 1 določa, da je, kar zadeva pogoje zaposlitve, delavce, zaposlene za določen čas, prepovedano obravnavati manj ugodno kot primerljive delavce, zaposlene za nedoločen čas, zgolj zato, ker so zaposleni za določen čas, razen če je različno obravnavanje upravičljivo iz „objektivnih razlogov“ (sodba z dne 30. novembra 2023, Ministero dell'Istruzione in INPS, C-270/22, EU:C:2023:933, točka 52 in navedena sodna praksa).

42 Na drugem mestu, kar zadeva področje uporabe te določbe, je, na eni strani, iz določbe 2, točka 1, okvirnega sporazuma razvidno, da se ta uporablja za delavce, zaposlene za določen čas, ki so sklenili pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje, kot ju opredeljujejo zlasti zakonodaja ali kolektivne pogodbe, ki veljajo v vsaki državi članici.

43 V obravnavani zadevi delovno razmerje kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, iz postopkov v glavni stvari urejata italijanska zakonodaja na področju zaposlovanja in CCNT ter zato spada na področje uporabe okvirnega sporazuma.

44 Na drugi strani, iz ustaljene sodne prakse Sodišča je razvidno, da je odločilno merilo pri ugotavljanju, ali neki ukrep spada pod pojem „pogoj zaposlitve“ v smislu določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma, prav merilo zaposlitve, to je delovno razmerje, ki obstaja med delavcem in njegovim delodajalcem (sodba z dne 20. junija 2019, Ustariz Aróstegui, C-72/18, EU:C:2019:516, točka 25 in navedena sodna praksa).

45 V skladu s sodno prakso pa je treba ta pojem razlagati tako, da zajema pogoje v zvezi s plačili. Natančneje, Sodišče je štelo, da morajo pristojni nacionalni organi pri določanju tako sestavnih delov plačila kot njihove višine za delavce, ki so zaposleni za določen čas, uporabiti načelo prepovedi diskriminacije, kot je določeno v določbi 4 okvirnega sporazuma (glej v tem smislu sodbo z dne 15. aprila 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, točki 130 in 134).

46 Posledično pojem „plačilo“ in torej pojem „pogoji zaposlitve“ v smislu določbe 4 okvirnega sporazuma zajemata pokojnine, ki izhajajo iz delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem, z izjemo tistih, ki izhajajo iz zakonskega sistema financiranja, v katerega delavci, delodajalci in morebiti javni organi prispevajo v delu, ki je manj določen s takšnim delovnim razmerjem kot pa s socialno politiko (glej v tem smislu sodbi z dne 15. aprila 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, točka 131 in navedena sodna praksa, in z dne 7. aprila 2022, Ministero della

Giustizia in drugi (Status italijanskih mirovnih sodnikov), C-236/20, EU:C:2022:263, točka 36). Pokojnina, ki se nanaša le na posebno kategorijo delavcev in se izplačuje na podlagi delovnega razmerja, ki te delavce povezuje z njihovim nekdanjim delodajalcem, ki je neposredno odvisna od opravljenega časa zaposlitve in katere znesek se izračuna na podlagi zadnje plače, zato lahko spada na področje uporabe navedene določbe 4 (glej v tem smislu sodbo z dne 10. junija 2010, Bruno in drugi, C-395/08 in C-396/08, EU:C:2010:329, točki 46 in 47).

47 V obravnavani zadevi bo moralo predložitveno sodišče ugotoviti, ali prispevki iz postopkov v glavni stvari prispevajo k plačilu dajatev za socialno varnost, ki jih zagotavlja poklicni sistem socialne varnosti ali pa zakonsko določeni sistem socialne varnosti. Dejstvo, da morajo delodajalci prispevke iz postopkov v glavni stvari plačati INPS, in ne kmetijskim delavcem iz postopkov v glavni stvari, v zvezi s tem ni odločilno (glej v tem smislu sodbo z dne 10. junija 2010, Bruno in drugi, C-395/08 in C-396/08, EU:C:2010:329, točka 50). Če se ugotovi, da se dajatve za socialno varnost, ki se financirajo s prispevki iz postopkov v glavni stvari, nanašajo le na kmetijske delavce ali kategorijo delavcev, v katero ti spadajo, da so te dajatve neposredno odvisne od teh prispevkov in da se navedeni prispevki izračunajo na podlagi plačil, izplačanih kmetijskim delavcem iz postopkov v glavni stvari za delo, opravljeno pri njihovem delodajalcu, je treba šteti, da ti prispevki lahko spadajo med „pogoje zaposlitve“ v smislu navedene določbe.

48 Na tretjem mestu, v zvezi z uporabo določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma za pogoje zaposlitve delavcev, zaposlenih za določen čas, je treba opozoriti, da je ta določba poseben izraz načela prepovedi diskriminacije, ki zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je taka obravnava objektivno utemeljena (glej v tem smislu sodbo z dne 20. junija 2019, Ustariz Aróstegui, C-72/18, EU:C:2019:516, točka 28 in navedena sodna praksa).

49 Da bi delavci, zaposleni za določen čas, lahko upravičeno uveljavljali ugodnost iz določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma glede pogojev zaposlitve, je tako treba najprej presoditi, ali so ti delavci obravnavani manj ugodno kot delavci, zaposleni za nedoločen čas, in ali so navedeni delavci v položaju, ki je primerljiv s položajem delavcev, zaposlenih za nedoločen čas. Glede presoje primerljivosti položajev je treba navesti, da je v določbi 3, točka 2, okvirnega sporazuma „primerljiv delavec, zaposlen za nedoločen čas“, opredeljen kot oseba, ki ima pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje za nedoločen čas v istem podjetju in opravlja enako ali podobno delo/poklic, pri čemer se upošteva izobrazba/strokovnost. Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da je treba za presojo, ali delavci opravljajo enako ali podobno delo v smislu okvirnega sporazuma, v skladu z določbo 3, točka 2, in določbo 4, točka 1, tega sporazuma raziskati, ali je mogoče šteti, da so ti delavci ob upoštevanju vseh okoliščin, kakršne so narava dela, pogoji glede usposabljanja in delovni pogoji, v primerljivem položaju (sklep z dne 9. februarja 2017, Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, točka 38 in navedena sodna praksa).

50 V obravnavani zadevi je v zvezi s tem, ali gre za manj ugodno obravnavanje, očitno – kar mora preveriti predložitveno sodišče – da obstaja različno obravnavanje kmetijskih delavcev, zaposlenih za nedoločen čas, in kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, v škodo zadnjenavedenih.

51 Zdi se namreč, da se za kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, prispevki za socialno varnost, ki jih morajo plačati njihovi delodajalci, v skladu s členom 1 uredbe-zakona št. 338/1989 v povezavi s členom 40(1) CCNT izračunajo na podlagi plačila, izplačanega za delovne ure, ki so jih ti delavci dejansko opravili, medtem ko se zdi, da se za kmetijske delavce, zaposlene za nedoločen čas, ti

prispevki v skladu s tem členom 1 v povezavi s členom 30(1) CCNT izračunajo na podlagi plačila, določenega za dnevni delovni čas šestih ur in pol. Tako se zdi, da se plačilo in posledično prispevki za socialno varnost za zadnjenavedene delavce izračunajo na podlagi pavšalno določenega dnevnega delovnega časa, torej splošno in abstraktno, ne pa na podlagi delovnih ur, ki so jih ti delavci dejansko opravili, kot to velja za delavce, zaposlene za določen čas. Tako je mogoče, da se za kmetijske delavce, zaposlene za nedoločen čas, plačujejo prispevki za socialno varnost za neopravljene delovne ure, medtem ko je za kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, ta možnost izključena.

52 Te presoje glede obstoja manj ugodnega obravnavanja kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, ni mogoče ovreči s trditvami tožečih strank iz postopkov v glavni stvari, ki se nanašajo na uporabo načela *pro rata temporis*. Čeprav namreč določba 4, točka 2, okvirnega sporazuma določa, da se to načelo uporablja, „[k]jer je to primerno“, je Sodišče štelo, da ta določba zgolj poudarja eno od posledic, ki so lahko, odvisno od primera, pod morebitnim nadzorom sodišča povezane z uporabo načela prepovedi diskriminacije v korist delavcev, zaposlenih za določen čas, ne da bi kakor koli posegala v vsebino tega načela (sodba z dne 15. aprila 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, točka 65).

53 Načelo *pro rata temporis* pa v obravnavani zadevi ne more upravičiti uporabe različnih metod za izračun števila ur, ki jih je treba upoštevati za izračun plačil in prispevkov v poklicni sistem socialne varnosti, za kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, in za kmetijske delavce, zaposlene za nedoločen čas, ki za prve temeljijo na dejansko opravljenih delovnih urah, za druge pa na pavšalno določenem številu delovnih ur. Ta različna časovna okvira za izračun plačil in prispevkov v poklicni sistem socialne varnosti namreč nista posledica uporabe načela prepovedi diskriminacije in postavljata v slabši položaj kmetijske delavce, zaposlene za določen čas.

54 Poleg tega se, kar zadeva primerljivost zadevnih položajev, glede na elemente iz spisa, ki je na voljo Sodišču, zdi, da so kmetijski delavci, zaposleni za nedoločen čas, in kmetijski delavci, zaposleni za določen čas, v primerljivem položaju. Zlasti dejstvo, da člen 18(a) CCNT zadnjenavedene delavce opredeljuje kot delavce, ki so zaposleni, med drugim, „da bi nadomeščali odsotne delavce, ki imajo pravico do ohranitve zaposlitve“, kaže na to, da kmetijski delavci, zaposleni za določen čas, in kmetijski delavci, zaposleni za nedoločen čas, opravljajo enako ali podobno delo. Vendar mora predložitveno sodišče to presojo potrditi ob upoštevanju vseh upoštevnih dejavnikov, kot so navedeni v točki 49 te sodbe.

55 Če so v obravnavani zadevi pogoji, navedeni v točki 49 te sodbe, izpolnjeni, je treba nato presoditi, ali je manj ugodno obravnavanje kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, v primerjavi s kmetijskimi delavci, zaposlenimi za nedoločen čas, upravičljivo iz „objektivnih razlogov“, tako kot je navedeno v določbi 4, točka 1, okvirnega sporazuma.

56 V zvezi s tem je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da pojem „objektivni razlog“ zahteva, da je ugotovljeno različno obravnavanje upravičljivo z obstojem jasnih in konkretnih dejstev, značilnih za zadevni pogoj zaposlitve v posebnem kontekstu, v katerem se uporabi, ter na podlagi objektivnih in preglednih meril, da se ugotovi, ali to razlikovanje ustreza dejanski potrebi, ali se z njim lahko doseže želeni cilj in ali je nujno za dosego tega cilja. Te okoliščine so lahko zlasti posledica posebne narave nalog, za izvedbo katerih so bile sklenjene pogodbe za določen čas, in z njimi neločljivo povezanih značilnosti ali pa so, odvisno od primera, posledica sledenja legitimnemu cilju socialne politike države članice (sklep z dne 9. februarja 2017, Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, točka 45 in navedena sodna praksa).

57 Zgolj dejstvo, da je različno obravnavanje delavcev, zaposlenih za določen čas, in delavcev, zaposlenih za nedoločen čas, določeno s splošnim in abstraktnim nacionalnim predpisom, kot je zakon ali kolektivna pogodba, še ni „objektivni razlog“ v smislu določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma, ki bi lahko upravičil to različno obravnavanje (sodba z dne 7. aprila 2022, Ministero della Giustizia in drugi (Status italijanskih mirovnih sodnikov), C-236/20, EU:C:2022:263, točka 40, in sklep z dne 9. februarja 2017, Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, točka 42 in navedena sodna praksa).

58 Poleg tega različnega obravnavanja, kar zadeva pogoje zaposlitve, med delavci, zaposlenimi za določen čas, in delavci, zaposlenimi za nedoločen čas, ni mogoče upravičiti z merilom, ki se na splošno in abstraktno nanaša na samo trajanje zaposlitve. Potrditev, da zgolj začasnost delovnega razmerja zadošča za upravičenost takega razlikovanja, bi popolnoma izničila bistvo ciljev Direktive 1999/70 in okvirnega sporazuma. Uporaba takega merila bi namesto izboljšanja kakovosti dela za določen čas in spodbujanja enakega obravnavanja, ki se želita doseči z Direktivo 1999/70 in okvirnim sporazumom, pripeljala do ustalitve neugodnega položaja za delavce, zaposlene za določen čas (sklep z dne 9. februarja 2017, Rodrigo Sanz, C-443/16, EU:C:2017:109, točka 44 in navedena sodna praksa).

59 V obravnavani zadevi so tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari kot objektivne razloge, ki upravičujejo različno obravnavanje kmetijskih delavcev, zaposlenih za določen čas, v primerjavi s kmetijskimi delavci, zaposlenimi za nedoločen čas, navedle dejstvo, da so, kot je to razvidno iz člena 18(a) CCNT, prvonavedeni zaposleni za opravljanje kratkotrajnega, sezonskega ali priložnostnega dela, za delovne faze ali za nadomeščanje odsotnih delavcev. Tako naj bi razlogi, zaradi katerih so zaposleni za določen čas in ki so povezani s posebnostmi dela v kmetijstvu, upravičevali, da ti delavci delodajalcu niso nujno na voljo šest ur in pol na dan ali 39 ur na teden. Ta presoja naj bi bila v skladu s tretjim odstavkom preambule okvirnega sporazuma, v skladu s katerim okvirni sporazum določa splošna načela in minimalne zahteve v zvezi z delom za določen čas, pri čemer se upošteva, da se mora podrobna uporaba ravnati po posebnih nacionalnih, sektorskih in sezonskih razmerah. V Italiji pa naj bi bilo 90 % delovne sile v kmetijstvu zaposlene za določen čas, glede na začasno in nestalno naravo nalog, ki jih je treba opravljati v kmetijskem sektorju.

60 Vendar je treba glede na sodno prakso, navedeno v točkah 57 in 58 te sodbe, ugotoviti, da ti razlogi niso objektivni razlogi, ki bi omogočali različno obravnavanje zadevnih kmetijskih delavcev, saj temeljijo zgolj na samem trajanju zaposlitve. Namreč, čeprav tožeče stranke trdijo, da obstajajo preudarki, ki upravičujejo, da delavci, zaposleni za določen čas, delodajalcu niso nujno na voljo šest ur in pol dnevno oziroma 39 ur tedensko, in da se zato prispevki za socialno varnost plačujejo le za število delovnih ur, ki so jih dejansko opravili v enem dnevu, pa s takimi trditvami ni pojasnjeno, zakaj je za delavce, zaposlene za nedoločen čas, ki opravljajo enako ali podobno delo kot delavec, zaposlen za določen čas, delovni čas obvezno določen na 39 ur na teden, zaradi česar je treba prispevke za socialno varnost, ki ustrezajo šestim uram in pol dela na dan, plačati ne glede na število dejansko opravljenih delovnih ur na dan.

61 Ker ni objektivnih razlogov, je treba ugotoviti, da določba 4(1) okvirnega sporazuma nasprotuje različnemu obravnavanju na področju plačil in prispevkov v poklicni sistem socialne varnosti, izračunanih na podlagi teh plačil, med kmetijskimi delavci, zaposlenimi za določen čas, in kmetijskimi delavci, zaposlenimi za nedoločen čas, kot so ti iz postopkov v glavni stvari.

62 Glede na vse zgoraj navedene razloge je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kot jo razlaga nacionalno vrhovno sodišče, na podlagi katere se prispevki za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, zaradi financiranja dajatev iz poklicnega sistema socialne varnosti, izračunajo na podlagi plačil, izplačanih tem delavcem za dnevne delovne ure, ki so jih dejansko opravili, medtem ko se prispevki za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za nedoločen čas, izračunajo na podlagi plačila, določenega za pavšalni dnevni delovni čas, kot je določen z nacionalno zakonodajo, ne glede na dejansko opravljene ure.

## Stroški

63 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

**Določbo 4, točka 1, okvirnega sporazuma o delu za določen čas, sklenjenega 18. marca 1999, ki je v Prilogi k Direktivi Sveta 1999/70/ES z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP,**

**je treba razlagati tako, da**

**nasprotuje nacionalni ureditvi, kot jo razlaga nacionalno vrhovno sodišče, na podlagi katere se prispevki za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za določen čas, zaradi financiranja dajatev iz poklicnega sistema socialne varnosti, izračunajo na podlagi plačil, izplačanih tem delavcem za dnevne delovne ure, ki so jih dejansko opravili, medtem ko se prispevki za socialno varnost, ki jih morajo plačati delodajalci, ki zaposlujejo kmetijske delavce, zaposlene za nedoločen čas, izračunajo na podlagi plačila, določenega za pavšalni dnevni delovni čas, kot je določen z nacionalno zakonodajo, ne glede na dejansko opravljene ure.**

Podpisi